

21 oktober startsymposium Kennis- en innovatieprogramma Bodem en Ondergrond

KIBO kick off

De maatschappij staat voor grote uitdagingen in de bodem en ondergrond. Wat zijn deze uitdagingen? Welke oplossingen zijn er? En welke kennis ontbreekt nog? Ruim 100 deelnemers met uiteenlopende achtergronden (overheden: rijk en decentraal, kennisinstellingen en bedrijfsleven) waren voor het startsymposium van KIBO in Delft bijeen om over het antwoord op deze en andere vragen van gedachten te wisselen

Door : Bernardien Tiehatten, m.m.v. David van den Burg, Dick Brand, Ton Breure en Ruud Cino

Over de auteurs:

B. Tiehatten , programmamanager KIBO
 D. van den Burg is kwartiermaker en programmamanager KIBO
 D.J.G. Brand is kenniscoördinator Directie Water en Bodem, IenM
 T. Breure is senior onderzoeker bij het RIVM en hoogleraar aan de Radboud Universiteit
 R. Cino is beleidsmedewerker en afdelingshoofd bij het ministerie van IenM

OPENING EN PLENAIRE SESSIE

Ruud Cino (Ministerie van Infrastructuur en Milieu) opende de middag met de vraag: wie weet nog waar bodem en ondergrond over gaat? Om het publiek vervolgens uit te dagen de zaak om te draaien: niet de ander moet bodem snappen, maar wij moeten zelf de grenzen op zoeken. Partijen gaan lokaal, over de grenzen van hun vakgebied heen, aan de slag met business cases. De Rijksoverheid participeert en investeert als belanghebbende en

verantwoordelijk partner. Dat is het toekomstbeeld. KIBO is, als product van STRONG, gestoeld op deze nieuwe werkwijze. Dit is ook een voorbereiding op een toekomst met de Omgevingswet.

Illustratief is het feit dat de Stuurgroep KIBO op eigen initiatief aan de slag is gegaan. Co Verdaas, voorzitter van de Stuurgroep, gaf mee dat we ons vaak thuis voelen in het rationeel-technische perspectief op de ondergrond, maar dat we toe zijn aan een volgende fase in het bodem en ondergrond domein; bodem is niet meer het enige belang, het moet in verbinding staan met maatschappelijke thema's. Om deze reden is een belangrijke voorwaarde voor KIBO projecten, naast wetenschappelijke excellentie, de vraaggestuurde werkwijze waarbij de samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven een duidelijke plek krijgt. KIBO, met de primaire focus op bodem en ondergrond, stimuleert de integratie van boven- en ondergronds beheer van kapitaalgoederen.

FIGUUR 2: RUUD CINO EN LINDA MOLENAAR BIJ DE PLENAIRE OPENING.

FIGUUR 1: - PLENAIRE OPENING STARTSYMPOSIUM KIBO.

FIGUUR 3: ACTIVITEITEN IN EEN VAN DE ZES WORKSHOP RONDES.

UITDAGINGEN MAATSCHAPPELIJKE THEMA'S

In zes workshops gingen de deelnemers in gesprek over de maatschappelijke uitdagingen: water en klimaat, energie, bodemkwaliteitszorg, circulaire economie, informatievoorziening en ondergrondse infrastructuur.

Voor het stimuleren en implementeren van innovatie worden drie nauw met elkaar verbonden elementen genoemd door de deelnemers: technologische mogelijkheden, kennis van het boven- en ondergrondse systeem, inclusief de onderlinge relaties, en governance. Deze elementen worden in KIBO meegenomen. Een ander veel terugkomend thema was hoe effectief om te gaan met pilots en bestaande kennis. In de wereld van de ruimtelijke ordening (zowel boven- als ondergrond) wordt veel geïnnoveerd. Er zijn legio voorbeelden waar kennis ontwikkeld entoegepast is, en waar innovatieve ideeën al 'business as usual' zijn. Het bundelen van kennis en het opschalen en elders toepassen zijn be-

Van lineair opdrachtgeverschap
naar samenwerken in netwerken.

langrijke elementen. De deelnemers zien veel kansen bij het KIBO, want het vraaggestuurd onderzoek wordt gestimuleerd en uitgevoerd in een samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven.

KANSEN VOOR U?

Binnen KIBO worden projecten uitgevoerd die aangedragen worden door (private en publieke) partijen die gezamenlijk het onderzoek formuleren (er komen geen "calls"). KIBO projecten zijn dan ook vraaggestuurd; bedrijven, kennisinstellingen, NGO's, etc. formuleren een businesscase c.q. project waarin zij zelf investeren. Vervolgens wordt bezien of de uitvoering van het project bijdraagt aan het beantwoorden van kennisvragen zoals die bij publieke partijen spelen. Alleen indien er een match is, zal vanuit

FIGUUR 4: AFSLUITENDE BORREL KIBO STARTSYMPOSIUM.

de middelen van publieke partijen (rijk, gemeenten, provincies, etc.) een bijdrage worden verleend aan dat project. Per individueel voorstel wordt gekeken of financiering aan de orde is, waarbij het uitgangspunt is dat private partijen minimaal 50% van de financiering voor hun rekening nemen en de overheden en kennisinstellingen de rest.

Innovaties binnen KIBO maken
van een kostenprobleem
een batenkans

KIBO ziet hier voor zichzelf een belangrijke rol als matchmaker, waarbij ze thema-gewijs partijen bij elkaar brengt om te komen tot een maatschappelijk relevante business case. In het verlengde daarvan kunnen partijen die vastlopen in hun plannen op het gebied van kennis zich melden bij het programmabureau KIBO om ondersteuning te krijgen voor de ontwikkeling van een onderzoeksplan.

In het vorige artikel over het KIBO (Bodem 2016, nummer 4, pag. 28-29) zijn de doelstellingen en de aanpak van het programma uitgelicht. Deze zijn te vatten in:

1. vraaggestuurd ontwikkelen van kennis en innovatie op het gebied van bodem en ondergrond, zodat we deze beter benutten bij de aanpak van maatschappelijke opgaven,
2. het verbeteren van de positie van het Nederlandse bedrijfsleven en kennisinstellingen door het genereren van toepasbare kennis (in Nederland en daarbuiten) op het gebied van bodem en ondergrond.
3. het vergroten van de bewustwording en eigenaarschap creëren bij de relevante stakeholders om de bodem en ondergrond beter te benutten en beheren.

Meer informatie over KIBO is te vinden op www.programmakibo.nl.